

La Bulteneto

Numero 78 - Esperantojaro 139

Nummer 78 - Jahr 2025

DULINGVA MAGAZINO ELDONATA EN VIENO

ZWEISPRACHIGES MAGAZIN AUS WIEN

Du frenezaj turoj en Vieno

La Bulteneto

Numero 78 Esperanto-jaro 139

Aliaj numeroj kiel pdf: bitoteko > La Bulteneto

Redaktejo - eldonejo - presejo:

Viena ESperanto-Aktiveco VESPA

Tekstoj: Renate kaj Walter Klag

esperanto@chello.at

Unverkäufliche, private Ausgabe - Nevendebla, privata eldono

Sur la titolpaĝo

La Frenezula Turo „Narrenturm“ en Vieno

Fotoj Klag kaj Vikipedio

La Frenezula Turo

Narrenturm

La turo staras en la areo de la iama Ĝenerala Hospitalo kaj konstruiĝis 1784 fare de Josef Gerl dum la regado de la germana imperiestro Jozefo la dua. Ĝi estas kvinetaĝa cirkla konstruaĵo kun 28 ĉambroj en unu etaĝo, mallarĝaj fenestroj kaj centra diametra alo orientita nord-sude. Entute estis 139 individuaj ĉambretoj por la mensmalsanaj pacientoj. Ĉiu ĉambreto estas ĉirkaŭ 13 kvadratajn metrojn granda kaj povas esti enirita el la cirkla koridoro. La gardistoj loĝis en la meza alo. La germana imperiestro Jozefo la dua studis similajn instituciojn dum siaj vojaĝoj en Francio. Konsiderante la historian kaj socian kuntekston la konstruado de la Frenezula Turo reprezentas progreson. La ĉambretoj por la „frenezuloj“ estis ekipitaj per necesejo kaj la centra hejtadsistemo. Kvar fornoj en la kelo de la konstruaĵo provizis la ĉambretojn per varma aero. Kiam ili estis konstruitaj, la ĉambretoj ne havis pordojn kaj la konstruaĵo ne estis ligita al la kanalreto.

La patologia muzeo fondiĝis en 1796 dum la regado de la germana imperiestro Francisko la dua kiel muzeo de la Patologia-Anatomia Instituto. La kolekto estas en Narrenturm ekde 1971. La tiama Ĝenerala Hospitalo transformiĝis 1988 ĝis 1998 al loko por universitataj institutoj, nomita Campus (kampuso).

Ekde 1869 Narrenturm ne plu uziĝas por pacientoj.

Ligiloj:

de.wikipedia.org/wiki/Narrenturm

de.wikipedia.org/wiki/Altes_Allgemeines_Krankenhaus_Wien

La iama Ĝenerala Hospitalo,
nun loko por universitataj institutoj.

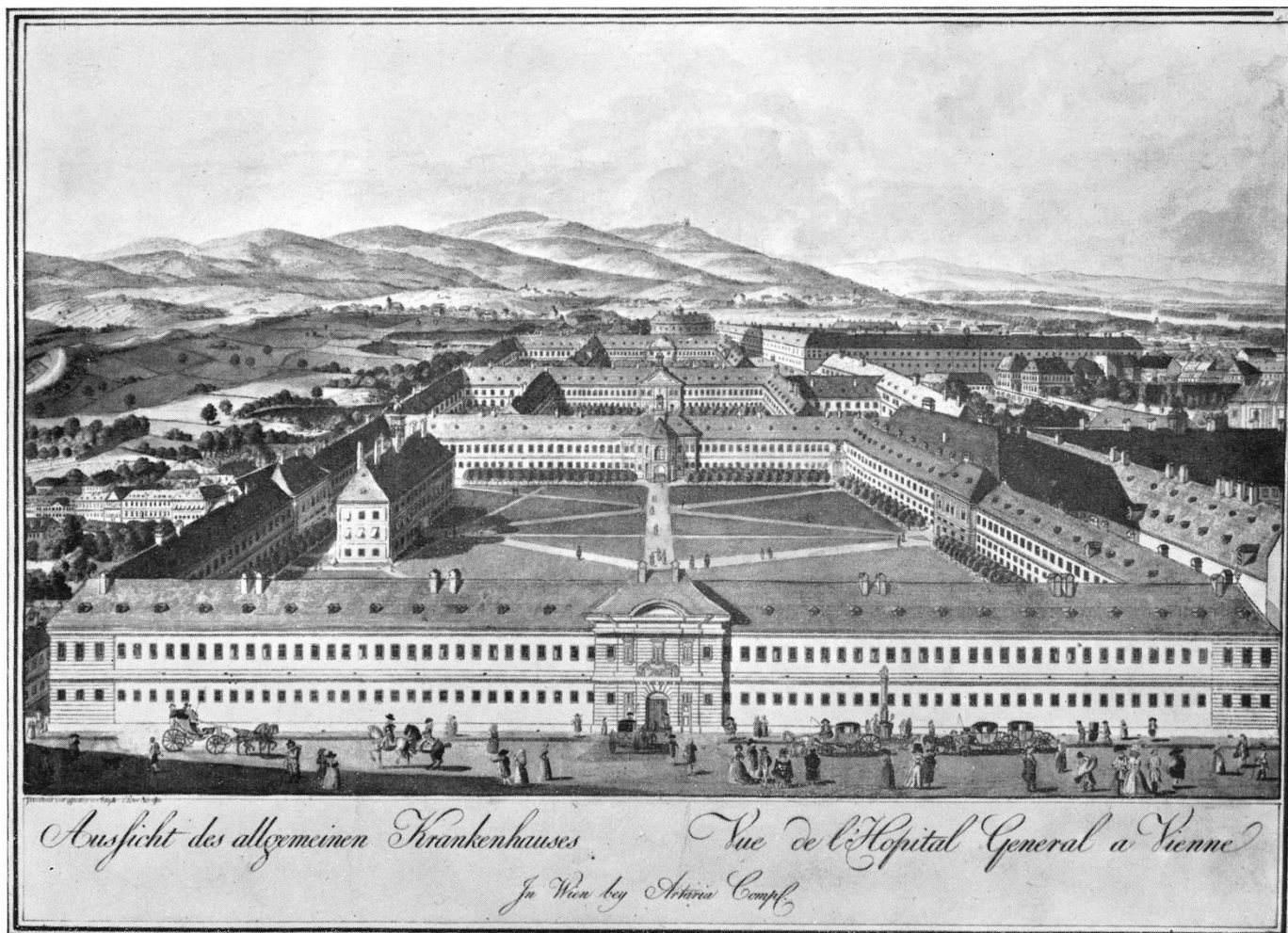
En la unua korto de la iama Ĝenerala Hospitalo.

La monumento montras la germanan imperiestron Jozefo la dua en la dua korto de la iama Ĝenerala Hospitalo.

La suda fasado de la iama Ĝenerala Hospitalo.

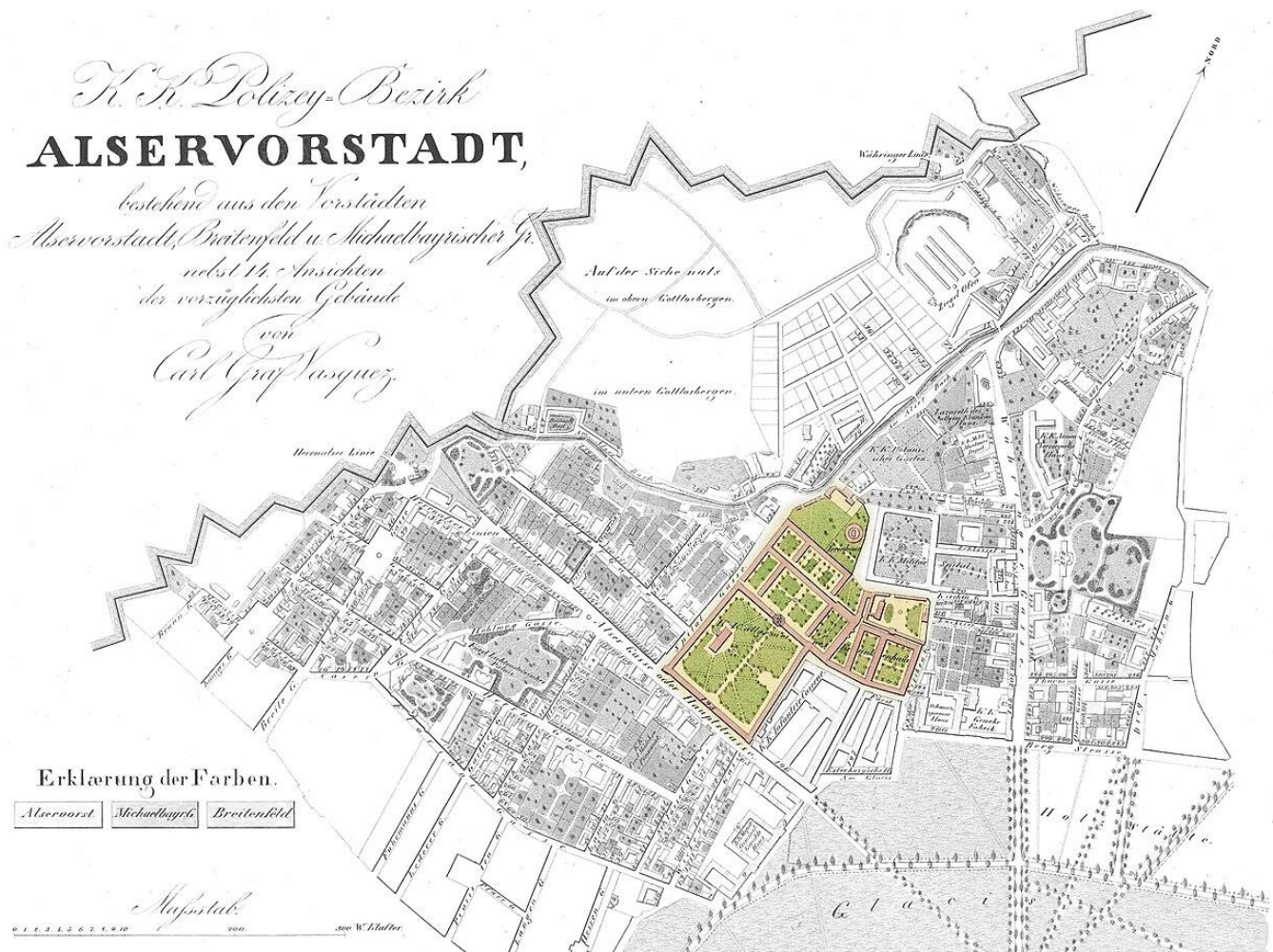

Antaŭe la suda fasado de la tiam nova Ĝenerala Hospitalo.

1784.

Malantaŭe la Frenezula Turo.

El Vikipedio.

La Générale Hospitalo 1830.

El Vikipedio.

La Turo de Kornhojzel

Der Kornhäuselturm

Kornhojzel-turo en Vieno Kornhäusel-Turm in Wien

Kornhojzel-Turo konstruiĝis inter 1825 kaj 1827 fare de la arkitekto Joseph Kornhäusel [jozef kornhojzel] en la unua distrikto de Vieno. En tiu tempo ĝi estis la plej alta laikeca turo en Vieno. La alteco estas 35 metroj. Ĝi havas naŭ etaĝojn.

La turo funkciis kiel la loĝejo kaj studio de Kornhäusel. La verkisto Adalbert Stifter vivis ĉi tie en la 1840-aj jaroj. Stifter observis la totalan suneklipson je la 8a de julio 1842 sur la observo-ferdeko de la turo.

La simpla fasado kun siaj malmultaj fenestrestoj bezonas nun renovigon. La suda flanko de la turo, situanta sur la strato Fleischmarkt [flajŝmarkt]¹, estas ĉirkaŭita de restaĵoj de iamaj domoj.

Maliculoj asertas, ke Kornhäusel havis tre babileman edzinon. Tial li retiriĝis ofte en la plej supran etaĝon kaj fermis la pordon. Sed oni ne kredu ĉion.

de.wikipedia.org/wiki/Kornh%C3%A4uselturm

https://de.wikipedia.org/wiki/Joseph_Kornh%C3%A4usel

¹ lama vendejo por viando.

Anoncoj

Floro de frago fotita de Irene Klag

Nova monero 5000 Steloj el pura plateno

La Aŭstria Monerfarejo AG pregis 2025 platenan moneron
kun nominala valoro de 5000 Steloj.

Eldonkvanto: Nur 25 ekzempleroj.

Aĉetebraj ankoraŭ 11 ekzempleroj.

Materialo pura plateno 999,5/1000.

Diametro 30 mm $\pm$ 0,1 mm.

Maso 15,56 g $\pm$ 0,1 g ($\frac{1}{2}$ unco).

Prezo: 1200 €

Pregita en ringo, ripa rando, stampita, surfaco spegulanta brilo
(prooflike).

Averso:

5000 STELOJ 2025 — ESPERANTO – UNU UNCO

DA PURA PLATENO 999,5 – Steloj.

Platenstampo laŭ Aŭstria leĝo Pt 950.

Reverso:

Motivo prenita el 50 Steloj "JULIA ISBRÜCKER ESPERANTO 1887-1971"

Informoj kaj mendoj: Walter Klag, Vieno, esperanto@chello.at

Esperanto-Numismatika Asocio

Pro la ĝis tiam kompleta manko de tia projekto, en 2013 estis fondita la fakgrupo „Esperanto-Numismatika Asocio” (ENA) kun revuo „Esperanta Numismatiko”, probable la ununura tia fakgrupo en la historio de Esperanto.

La instiga fakto estis la konstato, ke en Esperantujo la propra trezoro je moneroj kaj medaloj estas apenaŭ konata, eĉ ne en la vasta rondo de kolektantoj. Kaj tiuj, kiuj scias, ke vere ekzistas tiaj belaĵoj, supozas, ke ili estas kvante kaj kvalite tute malgravaj. Tial, unu el la ĉefaj celoj de la nova fakgrupo estas montri al la esperantistoj kaj al la cetera mondo, ke esperantaj numismatikaĵoj estas kolektindaj kaj nepre pristudendaj artefaktoj. Kroma celo estas plejeble baldaŭ kompili kaj eldoni katalogon kaj enciklopedian **terminaron**.

2014 - 2025 ENA varbis mondvaste 170 individuajn membrojn kaj 25 asociajn membrojn.

Agrable por ni kaj vi estas sendube, ke la asocio ne havas estraron, do ankaŭ ne kasiston!

Tial oni rajtas **SENPAGE** aliĝi (sufiĉas respondi: „Mi konsentas aliĝi”).

Krome la **NUR PERRETA** revuo estas tute **SENKOSTA**! Kaj tio neniam ŝanĝiĝos!

Post aliĝo, vi tuj ricevos perrete ĉiujn jam aperintajn kaj sekve ĉiujn aperontajn numerojn, 4 numerojn jare.

Nian anoncon vi trovos ankaŭ en la Jarlibro de UEA. Se vi deziras kromajn informojn, ne hezitu kontakti nin tiel: bert.boon@skynet.be

Vi rajtas unue peti provnumeron!

Vi decidus poste!

Kun numismataj kaj samideanaj salutoj,

Bert Boon

Iniciatoro de ENA, ĉefredaktoro de
„Esperanta Numismatiko”

Esperanto en Vieno

Vizitu niajn renkontiĝojn en la hejmeca, tipe Viena kafejo AIDA en la naŭa distrikto, Währinger Straße 47.

La aktualajn informojn vi ricevas de
esperanto@chello.at

La kafejo AIDA

Haltejo Spitalgasse de la tramlinioj 5, 33, 37, 38, 40, 41 kaj 42

Esperanto-Bibliothek und Ausstellungsräume

Wien 1., Herrengasse 9

Haltestelle Herrengasse der U3

☎ 0043 1 534 10 730 💻 esperanto@onb.ac.at

Öffnungszeiten: Dienstag bis Sonntag 10 bis 18 h

Donnerstag 10 bis 21 h

Esperantokurse und Führungen auf Anfrage

Im selben Haus befindet sich auch die

Musikaliensammlung und das
Globenmuseum